

Monilukutaitoa ja lukuintoa kirjastosta

Varhaiskasvatuksen, perusopetuksen, toisen asteen ja kirjaston yhteistyösuunnitelma
lukuvuonna 2023–2024

Sisällys

1 Yhteistyösuunnitelman tarkoitus ja päivittäminen.....	1
2 Yhteistyön muotoja	1
3 Yhteistyösuunnitelman tavoitteet.....	2
3.1 Monilukutaitoa, lukuintoa ja elämyksiä kirjastosta	2
3.2 Varhaiskasvatus	4
3.2.1 Kirjavalikoimat ja teemapaketit	4
3.2.2 Kirjastokortit.....	4
3.2.3 Ryhmäkäynnit omatoimisesti ja ohjatusti, Kirjatin kanssa lukemaan	4
3.2.4 Mediakasvatusta esiopetusryhmille	5
3.3 Alakoulut.....	5
3.3.1 1-luokat: Kirjastoauto	5
3.3.2 1.-2.-luokat: Tutustumisretki kirjastoon.....	5
3.3.3 3.-luokat: Kirjavinkkaus	6
3.3.4 4.-luokat: Tietokirjat ja tiedonhaku.....	6
3.3.5 5.-luokat: Musiikkivinkkaus.....	6
3.3.6 6.-luokat: Omatoimisesti kirjastoon	6
3.4 Yläkoulut.....	6
3.4.1 7.-luokat: Lukuvinkkejä tai pelaamalla taitoa tiedonhakuun	6
3.4.2 8.-luokat: Genret tutuiksi tai pelaamalla taitoa tiedonhakuun	7
3.4.3 9.-luokat: Lukusparrausta lukuharrastuksen tueksi	7
3.5 Toinen aste: kirjaston monipuolinen hyödyntäminen.....	7
3.5.1 TUVA-ryhmät.....	8
3.5.2 Ammatilliset oppilaitokset ja lukiot	8
3.6 Lukuintoa kirjastosta.....	8
4 Kirjasto avoimena oppimisympäristönä.....	8
5 Koulujen oma kirjastotoiminta.....	9
6 Viestintä, seuranta ja tulevaisuus.....	10
Linkkejä.....	10

1 Yhteistyösuunnitelman tarkoitus ja päivittäminen

Kaupunginkirjaston palveluja on suunnattu kouluille vuodesta 1924. Erillisiä koulun ja kirjaston yhteistyösuunnitelmia on laadittu vuodesta 1979 ja yhteistyösuunnitelma päivitetään vuosittain.

Yhteistyösuunnitelma kytkeytyy kansalliseen lukutaitotyöhön, valtakunnalliseen ja paikalliseen opetussuunnitelmaan, perusopetuksen TVT-strategian toteuttamiseen sekä lukutaitoa edistävään, kaikki perusopetuksen vuosiluokat kattavaan Lukukaareen. Yhteistyösuunnitelma koskee varhaiskasvatusta, esiopetusta, perusopetusta (sekä yleisopetus että erityisopetus), toisen asteen koulutusta ja kirjastoa. Kirjastossa on kaksi koordinaattoria, joista toinen organisoii perusopetuksen kanssa tehtävää yhteistyötä ja toinen toisen asteen kanssa tehtävää yhteistyötä. Varhaiskasvatuksen kanssa tehtävää yhteistyötä suunnittelee ja kehittää pääkirjaston lastenosaston kirjastonhoitaja yhdessä koordinaattorin kanssa.

Monilukutaitoa ja lukuintoa kirjastosta -suunnitelma tulee huomioida koulun lukuvuoden suunnittelussa, jotta luvussa 3. esiteltävät eri luokka-asteille suunnatut kirjastokäynnit ja opetussisällöt toteutuvat.

Yhteistyön tavoitteita ovat:

- lukuharrastuksen lisääminen
- monilukutaidon tukeminen (kriittinen medialukutaito)
- paikallinen ja alueellinen tasa-arvoisuus palvelujen tarjonnassa ja käytössä
- oppimisympäristöjen ja uusien yhteistyömuotojen kehittäminen
- opetussuunnitelman toteuttamisen tukeminen

2 Yhteistyön muotoja

Jokaisella koululla on nimetty kirjastoyhdysopettaja ja kirjastoissa ovat vastuuhenkilöt, jotka tekevät yhteistyötä oman alueensa päiväkotien, koulujen ja kirjastojen kanssa. Kukin kirjasto hoitaa yhteydenpidon vastuukouluhinsa ja -päiväkoteihinsa itsenäisesti. Kirjastojen vastuukoulut löytyvät [Tampereen kaupunginkirjaston kotisivuilta](#).

Varhaiskasvattajat, kirjastoyhdysopettajat ja kirjastonhoitajat voivat yhdessä sopia kirjastokäyntien sisällöistä siten, että ne vastaavat parhaiten asetettuja tavoitteita. Lukuvuoden aikana toteutettavat kirjastokäynnit voidaan sopia hyvissä ajoin ja yhdessä voidaan suunnitella, kuinka kirjasto on osallisena koulun tai varhaiskasvatusyksikön ilmiöpohjaisessa opetuksessa ja monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa sekä muissa oppimiseen liittyvissä projekteissa. Oppimisprojektien tuotoksista voidaan tehdä näyttely kirjastoon.

Kirjaston tarjonnasta eri vuosiluokille ja ikäryhmille kerrotaan luvussa 3. Lapsi- ja nuorisoryhmille tarkoitettujen opetuskäyntien lisäksi opettajille, lähihoitajaopiskelijoille ja muille aikuisryhmille suunnatut koulutustilaisuudet ja luennot palvelevat välillisesti myös lapsia ja nuoria. Esimerkiksi jokavuotiset Kirjakutsut perehdyttävät kirjastolaisia ja ammattikasvattajia ajankohtaiseen lasten- ja nuortenkirjallisuuteen.

3 Yhteistyösuunnitelman tavoitteet

3.1 Monilukutaitoa, lukuintoa ja elämyksiä kirjastosta

Kirjasto tukee lasten ja nuorten omaehtoista kirjaston käyttöä ja lukuharrastusta. Kaikki koululuokat ja päiväkotiryhmät ovat tervetulleita kirjastoon myös luokka-asteille suunnattujen käyntien lisäksi.

Kirjastot tarjoavat monipuolisen oppimisympäristön, josta löytyy e-aineistoja ja fyysisiä aineistoja eri kielillä. Kirjasarjalainaus täydentää koulujen kirjastopalveluja. Kirjasarjat ovat Tampereen ala- ja yläkouluille tarkoitettuja kirjapaketteja. Opettajat voivat varata oppilailleen kirjoja yhdelle tai useammalle lainausjaksolle ja ne kuljetetaan kouluille. Aineistot löytyvät [TOKI-verkkokirjastosta](#).

Kirjaston kautta on mahdollisuus tilata maksutta aineistoa monikielisestä kirjastosta. [Monikielisen kirjaston](#) aineisto koostuu kirjoista, musiikista, elokuvista ja aikakauslehdistä. Kirjaston omaa vieraskielisen kirjallisuuden kokoelmaa voidaan täydentää monikielisen kirjaston aineistolla etenkin harvinaisten kielten osalta. Myös lukemisesteisille suunnatut palvelut, kuten [Celian](#) äänikirjat, ovat saavutettavissa kirjastoista. Aineistot ja palvelut tukevat opetussuunnitelman monilukutaidon tavoitetta sekä muita laaja-alaisen osaamisen osa-alueita.

Kenelle	Mitä	Missä
Varhaiskasvatus	Kirjavalikoimat, teemapaketit. Viskarikäynnit osana Varhaiskasvatuksen Taidekaarta. 🎨	Lähikirjasto
Esiopetus	Mediakasvatuspaketti	Hervanta, Sampola, Lielähti
1.-luokka	Kirjastoautot, kirjastokortti	Kirjastoautot (koulupysäkit)
1.-2.-luokat	Tutustumisretki kirjastoon	Lähikirjasto
3.-luokka	Kirjavinkkaus 🎨	Lähikirjasto
4.-luokka	Tietokirjat ja tiedonhaku	Lähikirjasto
5.-luokka	Musiikkivinkkaus 🎨	Metson musiikkiosasto
7.-luokka	Nuortenkirjavinkkaus tai tiedonhaun opetus	Lähikirjasto
8.-luokka	Genrevinkkaus tai tiedonhaun opetus	Metso ja osa lähikirjastoista
9.-luokka	Lukusparraus	Metso ja osa lähikirjastoista
TUVA	Ryhmäkäynnit ohjatusti	Metso ja osa lähikirjastoista
Toinen aste: lukiot ja ammattioppilaitokset	Erlaisia koulutus- ja lukuvinkkauspaketteja	Metso, Sampola ja Hervanta

Taulukko 1. Yhteenveto kirjaston tarjoamista yhteistyömuodoista, 🎨 = Taidekaariyhteistyö

TERVETULOA KIRJASTOON!

Toiminnallinen kirjastoseikkailu

Viskareiden kirjastoseikkailu on osa varhaiskasvatuksen Taidekaari-kokonaisuutta

Mediakasvatusta esiopetusryhmille

Hervannan, Lielahden ja Sampolan kirjastot
Mediataidot Mediamestarin passi -sovelluksen avulla.

Tutustumisretki kirjastoon

Kirjaston tai kirjastoauton tilat ja palvelut tutuiksi.
Käynnillä esitellään kivaa ja kiinnostavaa luettavaa.

Kirjavinkkaus

Kirjasto kutsuu kaikki 3.-luokat Taidekaaren
Sanan siivellä -kirjavinkkaukseen.

Tietokirjat ja tiedonhaku

Kirjastoon ja tiedonhakuun tutustutaan pelaamalla.
Käynnillä esitellään tietokirjoja.

Musiikkivinkkaus

Pääkirjaston musiikkiosaston vinkkaus on osa
Taidekaaren Rytmireilaja-kokonaisuutta.

Omatoimisesti kirjastoon

Luokat ovat tervetulleita lainaamaan luettavaa
omatoimisella kirjastokäynnillä

Lukuvinkkejä tai pelaamalla taitoa tiedonhakuun

Kirjasto vinkkaa uusia ja kiinnostavia nuortenkirjoja tai
kutsuu pelaamaan tiedonhaun opetuspelejä.

Genret tutuiksi tai pelaamalla taitoa tiedonhakuun

Kirjasto vinkkaa genrekirjallisuutta tai
kutsuu pelaamaan tiedonhaun opetuspelejä.

Lukusparrasta lukuharrastuksen tueksi

Miksi kannattaa lukea? Lukemisen ilot ja hyödyt sekä
ajankohtaisia ja monipuolisia kirjavinkkejä.

Kuva 1. Varhaiskasvatukselle ja perusopetukselle kohdennetut kirjastopalvelut.

3.2 Varhaiskasvatus

Kirjasto lähettää syksyisin tiedotteen palveluistaan oman alueensa päiväkodeille. Kirjastot tarjoavat aineistoja monella eri kielellä. Kirjastoauto palvelee päiväkoteja, joilla ei ole lähellään kirjastoa.

3.2.1 Kirjavalikoimat ja teemapaketit

Päiväkotiryhmät voivat pyytää kirjastosta kirjavalikoimia eri aiheista. Päiväkodin henkilökunta hakee kirjat kirjastosta, kerättyjä aineistoja varten ei ole erillisiä kuljetuksia. Valikoimat voivat liittyä erilaisiin päiväkodissa käsiteltäviin teemoihin, kuten vuodenajat, värit, ystävyys tai avaruus. Suuria kirja- ja aineistolaatikoita voi tarvittaessa kysyä kirjastoauton palvelupäälliköltä, ellei päiväkodin lähellä ole lähikirjastoa tai kirjastoauto ei käy päiväkodin pihassa. Suurten aineistomäärien toimittamisesta päiväkotiin sovitaan tapauskohtaisesti.

Kuva 2. Kirjatti lukee pehmoille (kuva: Noora Katto)

3.2.2 Kirjastokortit

Päiväkotiryhmät voivat saada oman kirjastokortin, kortteja ei säilytetä kirjastossa. Kortille valitaan päiväkodin henkilökunnasta vastuuhenkilö ja yhteystiedot päivitetään vuosittain tarvittaessa.

3.2.3 Ryhmäkäynnit omatoimisesti ja ohjatusti, Kirjatin kanssa lukemaan

Päiväkotiryhmät ovat tervetulleita omatoimikäynneille. Ryhmä on omatoimikäynnillä ohjaajan vastuulla, muut asiakkaat huomioiden. Ohjattuja käyntejä voi tiedustella omasta lähikirjastosta.

- Pienryhmät voivat osallistua satutunnille tai muuhun kirjaston tapahtumaan etukäteen ilmoittautumalla. Tampereen kaupunginkirjasto on mukana yhtenä kulttuurilaitoksista.
- Varhaiskasvatuksen Taidekaari - kulttuurikasvatuksen kokonaisuuden kehittämisessä. Viisivuotiaiden päiväkotiryhmiä vierailee useissa kirjastoissa tarinatuokion ja toiminnallisen kirjastoseikkailun parissa.
- Esiopetusryhmiä kutsutaan mediakasvatustuokioihin.

PIKI-verkkokirjaston Varhaiskasvatukselle-sivuilla on lukemaan innostamiseen tarkoitettuja materiaaleja. Sivuilta löytyy kirjalistoja eri aiheista ja Lue Kirjatin kanssa -juliste yhdessä luettujen kirjojen seuraamiseen sekä päivähoiton lukudiplomi. Kirjatin perhelukudiplomi innostaa yhteisiin lukuhetkiin kotona.

3.2.4 Mediakasvatusta esiopetusryhmille

Sampolan, Hervannan ja Lielahden kirjastoissa järjestetään mediakasvatustuokioita esiopetusryhmille. Noin tunnin kestoisessa tuokiossa harjoitellaan Mediamestarin passi -sovelluksen avulla tieto- ja viestintäteknikan taitoja ja herätellään medialukutaitoa. Aiheita lähestytään lastenkirjojen kautta. Jokaiselle osallistujalle on varattuna oma tietokone. Mediakasvatustuokiossa käsitellään seuraavia aihepiirejä:

- Kuvaamiseen ja kuvien jakamiseen liittyvät kysymykset
- Mediasisältöjen ikäraajat ja sisältövaroituserkinnot
- Erilaiset näkökulmat mainontaan, mediakriittisyyden alkeet
- Ajankäytön hahmottaminen suhteessa ruutuaikaan.

Perusopetuksen lukutaitoa tukevassa Lukukaari-kokonaisuudessa esiopetusryhmien teemana on Kirja tuuksi. Opetuksessa tutustutaan kirjaan ja herätellään mielikuvitusta.

3.3 Alakoulut

3.3.1 1-luokat: Kirjastoauto

Kirjastoautot käyvät noin 30 tamperelaisella alakoululla viikoittain. Kirjastoautot tarjoavat säännöllisen mahdollisuuden kirjastopalveluiden käyttöön niille alakouluille, joiden lähellä ei ole kirjastoa. Näiden alakoulujen 1. -luokkalaisia opastetaan kirjastoautojen palveluiden käytössä syyslukukauden alussa ja oppilaille tehdään kirjastokortti. [Kirjastokorttihakemuksen](#) voi täyttää verkkokirjastossa ja ilmoituksen jälkeen hakea kortin lähikirjastosta tai kirjastoautosta.

3.3.2 1.–2.-luokat: Tutustumisretki kirjastoon

Luokat käyvät kirjastossa ja tutustuvat kirjaston tiloihin ja palveluihin. Käyntiin voi sisältyä lukuhetki ja helppolukuisten kirjojen esittelyä. Lapset oppivat valitsemaan itseään kiinnostavaa luettavaa. Lisäksi luokat käyvät itsenäisesti lainaamassa luettavaa lukuvuoden aikana.

Perusopetuksen lukutaitoa tukevassa Lukukaari-kokonaisuudessa vuosiluokkien teemoina ovat Kirja kaveriksi (1.lk) ja Unelmasta kirjaksi (2.lk). Opetuksessa tutustutaan kirjojen maailmaan, kuunnellaan ja luetaan itse kirjallisuutta ja oppilaat muodostavat mielipiteen hyvästä kuvakirjasta. Lisäksi 1.-luokkalaisille on tarjolla 5 kpl liikuteltavia pulmapelejä, joita voi lainata kirjasarjalainauksen kautta. Pulmapeli on liikuteltava kirjallisuusaiheinen, lukemaan innostava pakopeli. Pelissä ratkotaan ryhmän kanssa erilaisia ongelmanratkaisutehtäviä, joita sitoo toisiinsa kehystarina.

3.3.3 3.-luokat: Kirjavinkkaus

Kirjavinkkaus kuuluu Taidekaaren 3.-luokkien Sanan siivellä -kokonaisuuteen. Kirjasto kutsuu kaikki 3.-luokat kirjastoon vinkkaukseen. Kirjavinkkari voi tulla myös kouluun. Vinkkaus voidaan tarvittaessa pitää myös etänä. Tampereen kaupunginkirjaston YouTubesta löytyy lisäksi vinkkaustallenne kouluissa katsottavaksi.

Perusopetuksen lukutaitoa tukevassa Lukukaari-kokonaisuudessa vuosiluokan teemana on Kirjailijaa etsimässä. Opetuksessa tutustutaan kirjailijan työhön, luetaan kirjoja ja vinkataan niitä muille sekä luetaan lukupiirissä.

3.3.4 4.-luokat: Tietokirjat ja tiedonhaku

Kirjastokäynnin teemana ovat tiedonhaun opetus ja tietokirjaesittely. Kirjastoon tutustutaan yhdessä pelaamalla ja erilaisten harjoitusten avulla. Käynnillä kerrotaan kuinka kirjastosta löytää aineistoja. Oppilaille opetetaan perusasioita PIKI-verkkokirjaston käytöstä, tiedonhaun ja varauksen tekemistä. Lisäksi tutustutaan kirjaston e-aineistoihin.

Perusopetuksen lukutaitoa tukevassa Lukukaari-kokonaisuudessa vuosiluokan teemana on Tietoa etsimässä. Oppilaat harjoittelevat tiedonhankintaa koulussa ja kirjastossa sekä tutustuvat tietokirjallisuuteen.

3.3.5 5.-luokat: Musiikkivinkkaus

Pääkirjaston musiikkiosastolla 5.-luokat voivat osallistua musiikkivinkkaukseen osana Taidekaaren Rytmireilaja-kokonaisuutta. Ajanvaraus tapahtuu Taidekaaren kautta.

Lisäksi luokat tekevät omatoimisia kirjastovierailuja ja käyttävät kirjaston palveluja.

Perusopetuksen lukutaitoa tukevassa Lukukaari-kokonaisuudessa vuosiluokan teemana on Luettavaa metsästämissä. Opetuksessa opitaan löytämään itselle sopivaa luettavaa ja tutustutaan Pirkanmaan lukudiplomiin ja sovellukseen.

3.3.6 6.-luokat: Omatoimisesti kirjastoon

Luokat tekevät omatoimisia kirjastovierailuja ja käyttävät kirjaston palveluja.

Perusopetuksen lukutaitoa tukevassa Lukukaari-kokonaisuudessa vuosiluokan teemana on Minä lukijana. Opetuksessa pohditaan lukutaidon merkitystä ja monilukutaitoa sekä etsitään omia vahvuuksia lukijana ja luetaan eri tekstilajien tekstejä.

3.4 Yläkoulut

3.4.1 7.-luokat: Lukuvinkkejä tai pelaamalla taitoa tiedonhakuun

Luokat osallistuvat kirjastossa nuortenkirjavinkkaukseen tai tiedonhaun opetukseen. Kirjasto vinkkaa uusia ja kiinnostavia nuortenkirjoja tai kutsuu pelaamaan tiedonhaun opetuspelejä. Kirjastokäynnillä esitellään kirjaston

toimintaa, kokoelmia ja palveluja sekä harjoitellaan tiedonhakua. Tiedonhaun opetuspaketin sisältö on sama 7.- ja 8.-luokilla. Etävinkkausta voi kysyä kirjastosta. Erilaisia vinkkaustallenteita löytyy kirjaston YouTubesta ja @trekirjastonuoret -Instagram-tililtä.

Perusopetuksen lukutaitoa tukevassa Lukukaari-kokonaisuudessa vuosiluokan teemana on Uutta luettavaa. Opetuksessa tutustutaan nuortenkirjoihin ja löydetään kiinnostavia kirjoja.

Vuosiluokalla tutustutaan tiedonhakuun koulussa tai kirjastossa. Lisäksi oppilaat etsivät omatoimisesti kiinnostavaa luettavaa eri lähteistä (Instagram, blogit, Lukemo, PIKI-verkkokirjasto, kirjaston Mitä lukisin - palvelu.).

3.4.2 8.-luokat: Genret tutuiksi tai pelaamalla taitoa tiedonhakuun

Luokat osallistuvat kirjastossa genrevinkkaukseen tai tiedonhaun opetukseen. Tiedonhaun opetuspaketin sisältö on sama 7.- ja 8.-luokilla. Vinkkauksessa tutustutaan kirjallisuuden genreihin ja tiedonhaun opetuskäynnillä opitaan tiedonhakua pelaamalla. Kirjastokäynnillä esitellään kirjaston toimintaa, kokoelmia ja palveluja sekä harjoitellaan tiedonhakua. Etävinkkausta voi kysyä kirjastosta. Vinkkaustallenteita löytyy kirjaston YouTubesta ja @trekirjastonuoret -Instagram-tililtä.

Perusopetuksen lukutaitoa tukevassa Lukukaari-kokonaisuudessa vuosiluokan teemana on Unelmien kirja. Opetuksessa tutkitaan ja luetaan erilaisia kirjoja ja pohditaan, millainen on hyvä kirja. Lisäksi tutustutaan kirjailijan työhön ja siihen, miten kirja syntyy.

3.4.3 9.-luokat: Lukusparrausta lukuharrastuksen tueksi

Luokat osallistuvat lukusparraukseen, jossa kerrotaan miksi lukea ja esitellään lukemisen syihin liittyvää ajankohtaista tieto- ja kaunokirjallisuutta. Lukusparraukseen voi osallistua myös katsomalla esittelyn kirjaston YouTubessa tai kysymällä vinkkilistoja kirjastosta.

Perusopetuksen lukutaitoa tukevassa Lukukaari-kokonaisuudessa vuosiluokan teemana on Kirja ajanvietteenä. Opetuksessa tutustutaan monipuolisesti kirjallisuuteen ja etsitään itselle sopivaa luettavaa. Lisäksi jokaiselle koululle on hankittu Murhamysteeri-pakopeli, liikuteltava toiminnallinen peli, joka pohjautuu dekkareihin. Pakopeli innostaa nuoret tarttumaan kirjaan ja tukee yhdessä oppimista ja monilukutaidon kehittymistä.

3.5 Toinen aste: kirjaston monipuolinen hyödyntäminen

Toisen asteen opiskelijaryhmät ovat tervetulleita kirjastoon kirjastonkäytön ja tiedonhaun opastukseen. Toisen asteen ryhmäkäyntien tavoitteena on kerrata kirjastonkäytön perusasioita, lisätä valmiuksia omaan itsenäiseen tiedonhakuun sekä innostaa lukuharrastuksen pariin ja kirjastopalvelujen hyödyntämiseen opinnoissa ja vapaa-ajalla.

3.5.1 TUVA-ryhmät

Tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen TUVA-ryhmille tarjotaan kirjastonkäytön ja tiedonhaun opastusta joko kirjastopalveluiden, -aineistojen ja kirjaston tilojen ja harrastusmahdollisuuksien esittelyllä tai Kirjastopolku-mobiilipeliä pelaamalla.

3.5.2 Ammatilliset oppilaitokset ja lukiot

Ammatillisille oppilaitoksille ja lukiolaisille tarjotaan myös Kirjastopolku-mobiilipeliä, jonka avulla tutustutaan kirjaston tiloihin, aineistoon, tiedonhakuun ja palveluihin. Lukuvinkkejä voidaan esitellä myös hyödyntämällä Pirkanmaan toisen asteen lukudiplomia.

Toisen asteen opiskelijaryhmille suunnattuja kirjastojen tarjoamia koulutuspaketteja voi tiedustella suoraan omasta kirjastosta. Esimerkiksi lasten pariin työllistyvät lähihoitajaopiskelijaryhmät voivat varata ajan pääkirjaston lastenkirjallisuuden yleisesittelyyn tai vaikeita aiheita käsittelevien kirjojen esittelyyn. Ikäihmisten ja erityisryhmien palveluihin suuntautuvat lähihoitajaopiskelijaryhmät voivat ottaa yhteyttä pääkirjaston hakeutuviin palveluihin opastusta varten.

3.6 Lukuintoa kirjastosta

Kirjavinkkaus herättää lukuiloa ja innostaa lukemaan kauno- ja tietokirjallisuutta. Vinkkaukseen voidaan yhdistää kirjojen lisäksi esimerkiksi pelejä, musiikkia tai kuvia. Kirjastoissa vinkataan eri luokka-asteille alakoulusta toisen asteen oppilaitoksiin. Vinkkausta voivat saada myös aikuisryhmät, kuten erilaiset yhdistykset ja yhteisöt. Osa kirjaston tapahtumamäärärahoista on kohdennettu koululuokille suunnattuihin kirjailijavieraisiin.

Tampereella 3.-luokat kutsutaan kirjastoon tai kirjavinkkari tulee koululle, lisäksi vinkkausta tarjotaan yläkoulun kaikille vuosiluokille ja 5.-luokkien musiikkivinkkaus tavoittaa osan tamperelaisista koululaisista. Muut luokat ja opiskelijat voivat kysyä vinkkausta haluamastaan aiheesta, räätälöityjä vinkkauksia järjestetään mahdollisuuksien mukaan. Vinkkausaika kannattaa varata ajoissa, viimeistään 3–4 viikkoa ennen käyntiä. Myös etävinkkausta voi kysyä kirjastosta, lisäksi vinkkaustallenteita löytyy kirjaston YouTubesta.

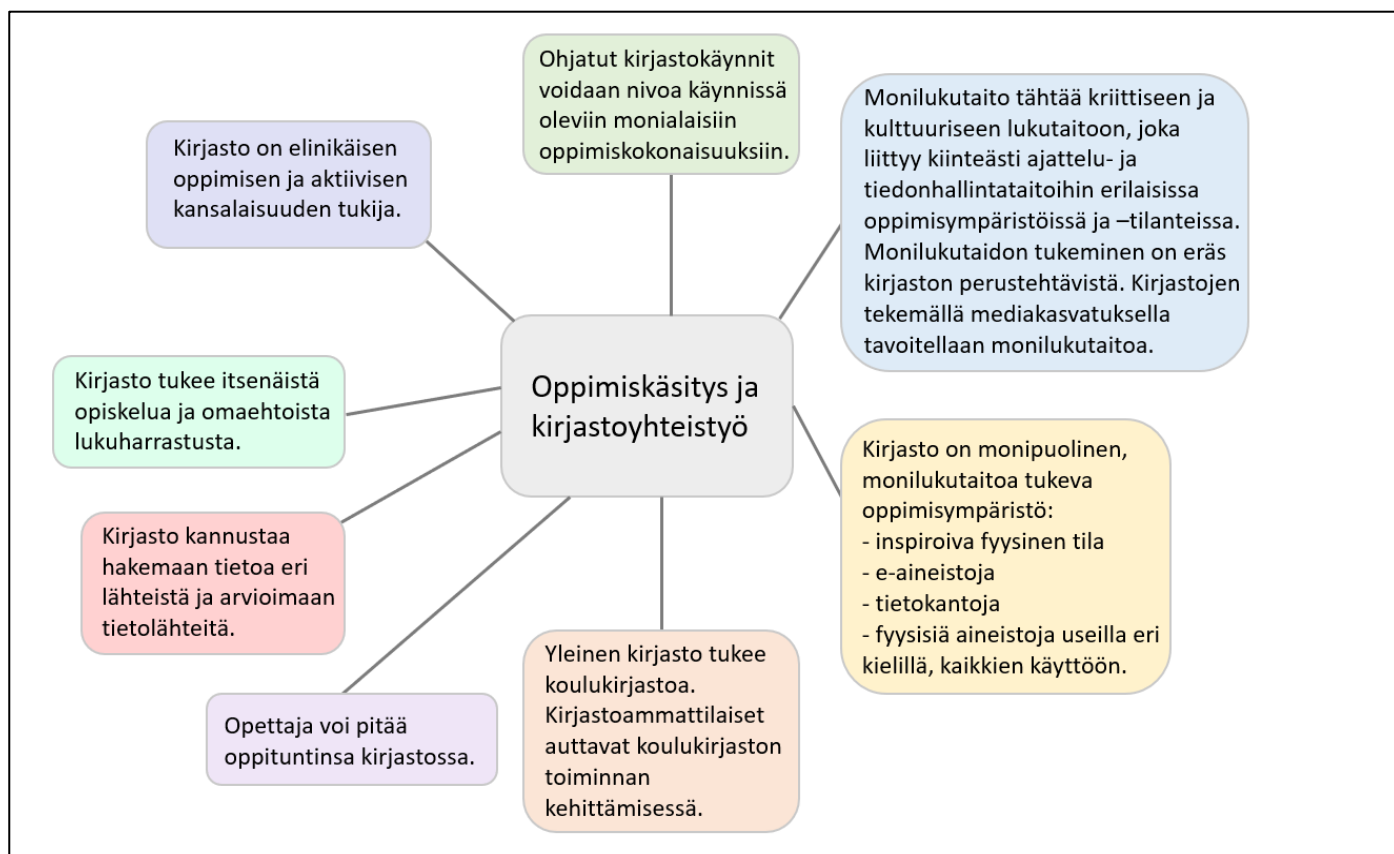
4 Kirjasto avoimena oppimisympäristönä

Kirjasto on monipuolinen oppimisympäristö, jonka aineistot ja palvelut tukevat opetussuunnitelman monilukutaidon tavoitetta, sekä muita laaja-alaisen osaamisen osa-alueita. Opettaja voi sopia kirjaston kanssa oman opetuksensa pitämisestä kirjastossa esimerkiksi koulun omien ilmiöpohjaisten kokonaisuuksien projekteissa.

Kirjasto tukee lasten ja nuorten omaehtoista kirjastonkäyttöä ja lukuharrastusta. Opetussuunnitelman omaksuma, laajempi tekstikäsitelmä tarjoaa useita mahdollisuuksia paitsi laajentaa, myös monipuolistaa koulun ja kirjaston yhteistyötä.

Kirjastonäkökulmasta katsottaessa laaja-alaisen osaamiseen kuuluu paljon tavoitteita, jotka ovat sekä koululle että kirjastolle tärkeitä - itse asiassa jokaiseen laaja-alaisen osaamisen alueeseen voi yhdistää kirjaston. Laaja-alaisuuden vaatimuksen toivotaan tuovan kirjastoihin entistä useamman eri oppiaineen opettajia.

Monilukutaidon tukeminen on eräs kirjaston perustehtävistä. Kirjastossa lähestytään monilukutaitoa mediakasvatuksen kautta. Käsitteillä on näkökulmaero: erilaiset mediakasvattajatahot puhuvat samasta asiasta kasvattajan näkökulmasta, mutta monilukutaidosta puhuttaessa samaa asiaa katsotaan oppijan tavoitteista ja näkökulmasta käsin. Kirjastojen tekemällä mediakasvatuksella tavoitellaan monilukutaitoa.

Kuva 3. Oppimiskäsitys ja kirjastoyhteistyö

5 Koulujen oma kirjastotoiminta

Koulukirjastot voivat tarjota monimuotoisen oppimisympäristön koulun oppilaille ja opetushenkilöstölle. Koulujen kirjastojen ei ole tarkoitus kilpailla tai tarjota vaihtoehtoa yleisille kirjastoille, niiden tavoitteena on tukea koulun omaa toimintaa. Osassa Tampereen kouluista ei ole omaa kirjastotilaa, jota voitaisiin hyödyntää opiskelussa ja oppilaiden lukemisharrastuksen tukemisessa, mutta osa kaupunkimme kouluista ylläpitää ja kehittää omaa koulukirjastoa ja tätä toimintaa on syytä tukea jatkossakin. Opetussuunnitelman perusteissa mainitaan, että koulujen kirjastotoimintaa voidaan kehittää ja ylläpitää yhteistyössä lähikirjaston ja muiden kirjastojen kanssa.

Koulukirjastosta vastaava opettaja voi ottaa yhteyttä lähikirjastonsa kirjastonhoitajaan, jonka kanssa voi yhdessä suunnitella koulukirjaston toiminnan kehittämistä.

6 Viestintä, seuranta ja tulevaisuus

Kirjastot pitävät yhteyttä vastuupäiväkoteihinsa ja vastuukouluihinsa. Yhdyshenkilölistat ja muut yhteistyöhön konkreettisesti vaikuttavat tiedot päivitetään lukuvuosittain.

Kirjaston kotisivuilta löytyy Kirjaston palvelut kouluille ja päiväkodeille -sivu, jossa on tietoa ryhmäkäynneistä, kirjastojen yhteystiedot, linkkejä materiaaleihin ja kirjastokorttihakemukseen sekä ajanvarauslomake.

Kaupungin sisäisen intran, Taskun, sisältöjä seurataan aktiivisesti. Sosiaalisen median kanavat täydentävät viestintää, mutta ne eivät voi olla virallisia tai pääasiallisia kanavia. Teamsin käyttöä opetuksen ja kirjaston yhteisenä viestintäkanavana kehitetään.

Suunnitelman toteutumista seurataan tilastojen avulla vuosittain. Sisältöjä kehitetään yhteistyössä toimijoiden kesken. Kirjasto kerää palautetta ja kehitysehdotuksia aktiivisesti ja yhteistyötä kehitetään olosuhteiden ja tarpeiden mukaisesti. Kirjastossa on kehitetty myös materiaalia etäkäyttöön, jotta palveluja on saatavilla myös mahdollisen etäopetuksen tarpeisiin. Kirjaston etäsisältöjä löytyy kirjaston kotisivuilta, PIKI-verkkokirjastosta ja kirjaston sosiaalisen median kanavista, kuten YouTubesta ja Instagramista.

Nykyisen yhteistyösuunnitelman lukuvuodelle 2023–2024 on päivittänyt Tampereen kaupunginkirjaston koordinaattori Marjo Mannila.

Suunnitelmaa ovat kommentoineet ja sen ovat hyväksyneet kirjaston johtotiimi, palvelupäällikkö Hanna Huovinen, koordinaattori Hanna Nousiainen sekä kirjastonhoitaja Paula Rönni. Suunnitelman päivitetty versio laitetaan tiedoksi varhaiskasvatuksen kehittämispäällikkö Pia Kuismalle, perusopetukselle sekä perusopetuksen kasvatus- ja opetuspäällikkö Mikko Tiirikaiselle ja erikoissuunnittelija Maija Viherkarille sekä opetusjohtaja Petri Peltoselle ja lukiokoulutuksen johtaja Mari Aallolle sekä ammatillisen koulutuksen johtaja Kirsi Viskarille.

Seuraavan kerran yhteistyösuunnitelma päivitetään syksyllä 2024.

Linkkejä

Tampereen kaupunginkirjaston kotisivut: [Kirjaston palvelut kouluille ja päiväkodeille](#), [Kirjastojen omat sivut](#)

Tampereen kaupunginkirjaston [YouTube](#), omat listat [alakouluille](#) ja [yläkouluille](#)

PIKI-verkkokirjasto: [Kasvattajille](#), PIKIn sisältösivut [Lapsille](#) ja [Nuorille, kirjastokorttihakemus](#)

Tampereen kaupunginkirjasto: [Kirjasarjapalvelut](#)

[Taidekaari](#)

[Monikielinen kirjasto](#)

[Celia](#)

[Lastenkirjahylly-blogi](#)

[Kansallinen lukutaitostrategia 2030](#)

[Uudet lukutaidot](#)